

Toelichting voor docenten groep 7 bij de Lesbrief *Plezier maken!*

Deze lesbrief is ter voorbereiding op Kindermonumentendag 2019.

Het thema van Open Monumentendag 2019 is '**Plekken van Plezier**'. Voor Kindermonumentendag is besloten het thema te 'vertalen' in het voor de leerlingen meer begrijpelijke '**Plezier maken**'.

In de lesbrief wordt aandacht besteed aan wat *monumenten* zijn en hoe daar vroeger plezier gemaakt werd. De leerlingen worden gevraagd naar hun favoriete manieren om plezier te maken. Vervolgens worden ze uitgedaagd na te denken over de overeenkomsten en verschillen tussen vermaak en plezier hebben vroeger en nu.

'Schermpje kijken', een van de favoriete vormen van vermaak van de huidige jeugd, is met de opkomst van de digitale media pas een activiteit van de laatste jaren. Een groot verschil dus met vroeger. Schaatsen is echter van alle eeuwen, evenals muziek maken of beluisteren, dansen en naar theater gaan, een dierentuin bezoeken, etc.

Monumenten herinneren ons aan die historie. En dat proberen we duidelijk te maken met deze lesbrief en ook tijdens Kindermonumentendag zelf.

In de lesbrief wordt een aantal thema's besproken zoals muziek, dans en theater; sport en spel, musea en herbergen. De monumenten van Midden-Delfland zijn daarbij leidend geweest. Al naar gelang de behoefte en vragen van de leerlingen of van de eigen omgeving kan het hier aangereikte aanleiding zijn voor gesprekken over de overeenkomsten en de verschillen tussen vroeger en nu – wat leerlingen vinden van monumenten en het bewaren van dingen van vroeger etc.

Antwoorden op de vragen

Vraag 1a

afb 1 is molen De drie Lelies in Maasland, **afb 2** De katholieke Sint-Antonius en Corneliuskerk in Den Hoorn, **afb 3** 16^e -eeuwse herberg de Vergulde Valk in Schipluiden.

Andere monumenten zijn in **Schipluiden**: Museum Het Tramstation, de trambrug, het herbouwde torentje van Keenenburg; in **Maasland**: De Schilpen, de Commandeurshof, de Oude Kerk, diverse boerderijen o.a. Arendshoeve; in **Den Hoorn**: oliemolen Mercurius (nu een zgn. Thomas huis) de Rijstuin, r.k. kerk en de Groeneveldse molen.

Vraag 2 Het juiste antwoord is wat de ll. zelf aangeven. Belangrijk om de leerlingen de antwoorden te laten vergelijken. Verschillen tussen wat de leerlingen hebben ingevuld kan onderwerp van

gesprek worden. Iedereen is anders en uniek en heeft dus andere voorkeuren en maakt andere keuzes.

De drie afbeeldingen (oude fietsen, ringsteken, arrenslee rijden) op pag. 3 zijn bedoeld als gespreksonderwerp – hebben ze wel eens oude fietsen gezien? Zou dat lastig rijden zijn...? Nu is fietsen veel gemakkelijker of niet? (betere fietsen en betere wegen en fietspaden, maar nu veel meer verkeer dan vroeger). Weten ze wat **ringsteken** is? etc.

Vraag 3 Verschillende manieren van plezier maken

Vraag 3a Mensen genieten van muziek, zingen, dansen en theater maken omdat het lichaam het instrument voor deze uitingen is, het gaat om je eigen expressie en dat geeft plezier! **Ervaren de leerlingen dat ook? Wie vindt zingen leuk b.v.?**

Vraag 3b

Het voordeel van buiten muziek maken etc. is dat iedereen er bij kan zijn – er is geen ‘drempel’, je hoeft bijvoorbeeld niet opgeprikt naar de schouwburg, maar je mag gewoon jezelf zijn: iedereen is gelijk. Vroeger had je geen kaartje nodig - tegenwoordig meestal wel, bijv. bij dance events etc. etc. Het voordeel van buitenuitvoeringen is dat grote hoeveelheden mensen erbij kunnen zijn en dat er enorme spektakels van gemaakt kunnen worden (met laserstralen, shows etc.) die vaak in een gebouw niet of moeilijk gerealiseerd kunnen worden.

Ook nu nog laten we soms oude tijden herleven – zie het Otto van Egmond spel bij kasteel Keenenburg.

De linker afbeelding is het molenconcert tijdens het Midden-Delfland weekend 2018 – de molen is het decor voor de muzikuitvoering van St. Caecilia. Midden Maasland HomeTown en rechts Den Hoorn – Montmartre.

Vraag 4 Sport en Spel

vraag 4b schaatsen vroeger – verschil met nu: andere schaatsen, kleding b.v. dikke lagen rokken, hoeden op – standsverschillen worden zichtbaar – toch is iedereen op het ijs, ook honden. Er wordt kolf gespeeld – ijshockey zouden we nu zeggen. Nu gaat het bij de professionele schaatsers vooral om hard rijden.

Overeenkomsten vroeger en nu: iedereen op het ijs – samen plezier maken; koek en zopie – schaatsen verbreedert.

vraag 4b Kinderspelen van Pieter Bruegel - in totaal heeft de schilder er 91 uitgebeeld!

Herkennen ze de details van de spelen uit de afbeelding?

1. hoepelen
2. stelt lopen
3. bikkelen ¹ (zal vermoedelijk onbekend zijn voor de leerlingen)
4. tollen
5. stokpaardje rijden
6. blindemannetje
7. boomklimmen

Welk spel of behendigheid hebben de II zelf wel eens gedaan?

Herkennen ze nog meer activiteiten en spelen op het schilderij? B.v. haren trekken, trouwerij naspelen etc. etc.

Vraag 5 Musea

Vraag 5a

Afb 1 is Museum De Schilpen in Maasland – was een woonhuis met winkel van rond 1900

Afb 2 is Museum Het Tramstation in Schipluiden – was een station van de voormalige Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij (WSM) en is in 1912 in gebruik genomen.

Vraag 5b Antwoorden zijn afhankelijk van wat de leerlingen gezien hebben in een museum. (Hopelijk zijn ze allemaal wel eens in een museum geweest...)

In een museum gaat het over 'laten zien', over bewaren – het is afhankelijk van het soort museum.

¹ Het **bikkelspel** is een spel dat gespeeld wordt met kleine klompjes hard materiaal (meestal bot of metaal). De klompjes worden *bikkels* genoemd. Van oorsprong werden hiervoor exemplaren van het sprongbeen (talus, onderdeel van enkelgewricht) van een schaap gebruikt.

Het spel vereist voornamelijk handvaardigheid. De bikkels worden in de hand genomen, opgegooid en weer opgevangen. Daarbij moet een bepaalde volgorde in het aantal bikkels dat opgegooid wordt worden aangehouden. Met name het opvangen van de bikkels op de bovenkant van de hand vergt enige bedrevenheid. <https://vimeo.com/16960388> Filmpje over het bikkelspel.

Vraag 6 Herbergen en cafés

Herbergen lagen vaak aan het water omdat daar de boten/trekschuiten stopten, aanmeerden, er paarden ververst moesten worden of op een andere boot overgestapt, die soms pas een dag later ging. Mooie gelegenheid dus om daar de inwendige mens te versterken met voedsel en drank. En om overnachtingen aan te bieden.

(N.B. Café Delfland is weliswaar een historisch gebouw, maar geen officieel monument, i.t.t. De Vergulde Valck en Herberg Pinas)

Tot slot wordt de vraag gesteld wat ze geleerd hebben van deze lesbrief. Het is een voorbereiding op Kindermonumentendag. Daarom is het belangrijk dat de leerlingen weten wat een **monument** is – dat het niet alleen maar gebouwen hoeven te zijn, maar dat het ook bijv. een vaar- of voertuig kan zijn - en dat door voorwerpen en objecten te bewaren we beter weten hoe mensen vroeger leefden en ook hoe ze plezier maakten.

Op Kindermonumentendag zal hier verder op ingegaan worden.

De eigen beleving en het vergelijken met hoe er vroeger plezier werd gemaakt is een van de centrale aspecten van deze lesbrief.

Rina Visser – mei 2019 Historische Vereniging Oud-Schipluiden

Gebruikte bronnen:

<https://historiek.net/wp-content/uploads-phistor1/2017/12/IJsvermaak-Hendrick-Avercamp.jpeg>
<https://kunst-en-cultuur.infonu.nl/biografie/52726-kinderspelen-van-bruegel.html>
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Bikkelspel>
https://nl.wikipedia.org/wiki/Bikkelspel#/media/File:Kempton_Astragaloijpg
<https://www.vlietlandmaassluis.nl/nieuws/15-juni-molenconcert-schipluiden>
<http://www.cultuurinhetgroen.nl/vorige-projecten/otto-van-egmond/>
<https://www.schilpen.nl/het-museum/>
https://nl.wikipedia.org/wiki/Museum_de_Schilpen
<https://www.middendelfland.net>
<http://recreatie.middendelfland.net/musea.htm>
https://nl.wikipedia.org/wiki/Ontwikkeling_van_de_schaats
[https://nl.wikipedia.org/wiki/Westlander_\(schip\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Westlander_(schip))